

אֲשְׁרֵי, מִשְׁכִּיל אֶל דָּל; בְּיוֹ סְדָעָה, יִמְלִיטָה הוֹי. (תהילים מא, פס' א)

לחפש אחריו

יובן "אשרי" מי שהוא "משכיל" לחפש אחר ה"דל", לדעת מי הוא הדל כדי שיעשה עמו חסד ויתן לו צדקה, ואינו ממתין עד שיבוא הדל ויבקש ממנו, כי זה האיש שכרו גדול מאד.
רבי יוסף חיים, ספר החיים והשלום, עיראק.

לחשוב לפני שנותנים

אמר ר' יונה: אשרי נותן לדל אין כתיב כאן, אלא אשרי משכיל אל דל. הוי, מסתכל בו היאך לזכות עמו.
ויקרא רבה, פרשה ל"ד.

למצוא את הדרך

ר' יונה, בשעה שרואה בן גדולים שירד מנכסיו והוא מתבייש ליקח היה הולך אצלו ואומר לו: "בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה במדינת הים, הא לך חפץ זה, לכשאתה מתרווח את נותנו לי", ובשעה שנותנו לו היה אומר לו: "מתנה לך נתתיו". ויקרא רבה, פרשה ל"ד.

שגם אתה לא תרגיש

אשרי העושה את הצדקה שלו בהסתר שאיש לא ירגיש. ר' שלמה זרקא, מנחת שלום, אלג'ר.

שלא יצטרך אותך

פירשו זכרם לברכה שצריך האדם לעשות כל מיני השכלה איך יתן צדקה לעני בעניין, שלא יתבייש או לעשות לו איזה חיזוק ומלאכה להתפרנס ממנה. ולא יהיה תמיד עני וצריך לבריות וכיוצא.
ר' משה דוד דוויק הכהן פירוש "קנה המידה" על תהילים, סוריה.

שתתישב דעתו

אפשר כי הדל הוא מי שהוא בתכלית העניות, וכמו שאמר הכתוב (ויקרא יד כא) ואם דל הוא ואין ידו משגת, ומרוב צערו בעניו מטיח דברים כלפי מעלה דברים שאין להם שחר... ובכל יום מתרעם על הקדוש ברוך הוא באומרו הן לא נתת עושר וכאלה רבות מינים ממינים שונים בכמה תרעומות, וכאשר יקבל מתנה מיד העשיר מתיישב בדעתו וחוזר ומתנחם על צרתו וחוזר לו השכל ומצדיק את הדין על עצמו. וזה אומר אשרי משכיל אל דל שמשלב לו דעתו ושכלו ומשיב נשמתו. ר' יעיש בן משה קריספין. ספר רינה ותודה, מרוקו.

שישכיל

במקום שבני העיר מושיבין ביניהם מלמד תינוקות ואין אביהן של תינוקות יכול לשכור לבניהם ויצטרכו הקהלה ליתן השכר, גובין לפי ממונן. שולחן ערוך, חושן משפט, קס"ג ג'

אשרי משכיל אל דל, ביום רעה ימלט ויודל, גם בחושך אורו בל יחדל, דעת הכל כי ממצווה לא חדל
יצחק החזן בר יוסף - המאה העשירית

מזמור זה נקרא מזמור של "והחזקת בו" וכתבו דוד המלך ע"ה ללמד לאדם כי עיקר הצדקה הוא מה שאמר הכתוב כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו (ויקרא כה, לה) והיינו שיתן להעני כסף בתורת הלוואת חן וחסד, להעמידו על רגליו להחיות עצמו ע"י עצמו, ולא להזקק לפתוח ידיו תמיד לצדקה, אלא יחיה חיים בכבוד ולא בביזוי, וזו היא הצדקה המעולה וההגונה, והיא אשר תציל את האדם מן המיתה. ר' יום טוב ידיד הלוי, ספר מאיר טוב, סוריה.